

УДК 351.86:341.7/.8(497.11)(049.3)

DOI: <https://doi.org/10.22182/ni.3712020.9>

Приказ

Стефан Јојић

*Докторанд Факултета
политичких наука
Универзитета у Београду*

**Вељко Благојевић, Србија
и изазови одбрамбене
дипломатије, Медија
центар Одбрана, Београд,
2017.**

Књига „Србија и изазови одбрамбене дипломатије“ Вељка Благојевића настала је као резултат дугогодишњег истраживања аутора у области одбрамбене дипломатије Републике Србије. Као научни сарадник Института за стратегијска истраживања Министарства одбране Републике Србије, аутор се студиозно бави сложеном темом војне силе као средства спољне политике и изазовима у изградњи функционалног и ефикасног система одбране. Догађаји из ближе националне прошлости указују на значај теоријског и практичног проматрања националног система одбране и проналажења ваљаних решења у формирању спољнополитичке стратегије и адекватних инструмената који би допринели реализацији државних интереса. Интердисциплинарост теме захтевала је оригиналан приступ истраживању како би сложен систем одбрамбене дипломатије био приказан као организационо-функционална целина у оквиру државне спољне политике. Структура рада је сачињена од неколико сегмената који укључују: сагледавање историјског развоја војне дипломатије, место одбрамбене дипломатије

у оквирима националног и међународног права, правно-политичке функције и организационе моделе одбрамбене дипломатије у Републици Србији и одабраним европским системима.

У уводном делу књиге приказан је значај војне моћи као једног од главних инструмената спољне политике. Аутор указује на неопходност континуираног теоријског и практичног (пре)испитивања система одбрамбене дипломатије у циљу проналажења бољих решења о организацији спољнополитичког система Србије. Војну моћ аутор истиче као један од чинилаца моћи сваке државе који гарантује одређени ниво кредибилности спољне и унутрашње политике. У том смислу, аутор закључује да је Србија, упркос великим изазовима са којима се сусретала претходних година, остала респектабилна сила у региону.

У првом поглављу књиге излаже се историјски развој дипломатије и одбрамбене дипломатије, са посебним нагласком на настанак, појмовно одређење и класификацију војне

дипломатије као засебне целине у оквиру опште дипломатије. Анализа војне дипломатије са теоријског аспекта такође подразумева улогу, функцију и значај одбрамбене дипломатије као практичног инструмента при остваривању спољно-политичких функција државе. Теоријски оквир, који је у овом поглављу представљен, представља значајну основу која може да послужи будућим истраживачима који се одлуче да изучавају ову област. Друга глава се бави правном проблематиком одбрамбене дипломатије у оквирима националног и међународног законодавства. У овом поглављу, аутор прецизно анализира нормативне аспекте предмета одбрамбене дипломатије као осетљиве делатности која може имати далекосежне последице на реализацију спољне политике. У поглављу се анализирају позитивно-правна решења у области спољне политике Републике Србије, истичући, при том, значај међународноправног контекста у коме се делатности одбрамбене дипломатије иначе одвијају. У трећем поглављу приказана је целокупна структура постојеће организације дипломатско-

конзуларне и одбрамбене дипломатије Републике Србије. Интересантан аспект овог дела књиге се односи на приказ компаративне анализе организацијских решења представништава система одбране у поједним европским земљама попут Аустрије, Швајцарске, Русије, Француске, Уједињеног Краљевства, Хрватске и Македоније. Четврто поглавље научне монографије сублимира изложу материју из претходна три. Аутор операционализује своја досадашња излагања кроз практична питања функционисања целокупног система одбрамбене дипломатије Републике Србије. Аутор истиче начела попут јединства, непрекидности, поузданости, ефикасности и професионалности као најзначајније елементе у изградњи квалитетног модела организације одбрамбене дипломатије. У овом делу монографије аутор се не задржава на дескрипцији, већ критички приступа разматрању постојећих решења, указујући на пропусте нормативног регулисања представничке мреже система одбране у иностранству.

У закључним разматрањима аутор резимира студију уз критичке осврте, указујући на мањкостима решења система одбрамбене дипломатије. У том смислу, истакнути су проблеми националног система одбране и указује се на пропусте позитивно-правног оквира који одређује нормативне надлежности највиших државних функционера, попут шефа државе и премијера. У закључку аутор приказује различите моделе управљања дипломатским представништвима у иностранству, што може бити користан и практичан допринос ове научне студије.

У својим разматрањима улоге одбрамбене дипломатије у савременој државној политици аутор се често позива на историјске изворе, чиме показује трајање и порекло војне дипломатије као засебне делатности у оквиру спољне политике. Историјска вертикала развоја војне дипломатије која се протеже читавом студијом служи да читаоцима појасни специфичну улогу одбрамбене дипломатије и начин на који је она утицала на стварање савремених држава, између

осталог и српске државе након Берлинског конгреса.

Анализа међународног, али пре свега националног правног система којим се уређују дипломатски односи и систем одбране Републике Србије, пружа врло корисне критике које указују на недостатке ових система. Аутор истиче значај институције обичаја као важног сегмента дипломатије, али и опомиње да су различити субјекти међународног права склони злоупотреби ове институције. Доктрина хуманитарних интервенција представља добар пример коришћења норми међународног права у циљу испуњења специфичних интереса, без сагласности Савета безбедности Уједињених нација. Немогућност искорењивања рата као појаве у међународним односима допушта, по правилу, великим силама да у појединим случајевима створе политичке услове за формирње нових међународноправних обичаја који имају дискутабилне вредности. Аутор напомиње да могућност одбране од таквих «мањкавости» међународног права није у примени војне силе у циљу одбране, већ

у ефикасној примени војне дипломатије као средства државне спољне политике.

Значајан допринос монографије „Србија и изазови одбрамбене дипломатије“ аутора Вељка Благојевића огледа се у успешном покушају дефинисања одбрамбене дипломатије као засебне јединице у оквиру опште дипломатије. Свеобухватна дефиниција одбрамбене дипломатије која се предлаже у књизи представља допринос политиколошкој и правној науци, које се иначе баве овом тематком. Компаративна анализа фунционисања система одбрамбене дипломатије, којом се аутор бави у трећем поглављу, пружа другачији угао посматрања организационих решења различитих еворпских држава. Као резултат ове анализе, аутор уочава да системи одбрамбене дипломатије страних држава функционишу по сличној централизованог матрици у организационо-функционалном смислу, што се рефлектује и на начин успостављања и реализације приоритета спољне политике.

У монографији је коришћена многобројна и разноврсна литература, преко

320 библиотечких извора, углавном правне, историјске и политиколошке оријентације. Коришћени извори представљају респектабилна дела из различитих научних дисциплина која се баве дешавањима у савременим међународним односима са променљивим карактером глобалне политике. Упркос комплексности материје, аутор је успео да, јасним и изграђеним стилем писања, приближи ову тематику како академској, тако и широј јавности која је заинтересована за ову област дипломатије. Техничка студија је добро опремљена са шеснаест шематских приказа, резимеом уређеним на енглеском и руском језику, као и регистром личних имена и предметним регистром. Чињеница да монографија садржи 613 фуноста указује да се аутор потрудио да што је могуће више олакша читаоцима разумевање сложене материје, али и да избегне скретање пажње са кључних дискусија у тексту.

На крају треба нагласити да монографија „Србија и изазови одбрамбене дипломатије“ аутора Вељка Благојевића представља значајан теоријски допринос

не само војној мисли, већ и правној и политиколошкој науци. Својим делом, које ће бити незаобилазно штиво за младе истраживаче, аутор је обогатио домаћу литературу, а може се очекивати да ће, у будућим истраживањима која се баве спољном политиком и системом одбране, књига представљати незаобилазан теоријски извор.